

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Far banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Discurs

rostit de vicarul episcopesc Vasile Mangra cu ocaziunea sfințirii de nou a bisericii gr. or. române din Beiuș la 14/27 Octomvre 1901.

„Duh este Dumnezeu, și cei ce se închină lui, în duhul și cu adevărul se cade să se închine.“
(Ioan IV. 24.)

Monument al pietății creștine, fraților, strămoșii voștri au ridicat întru lauda și preamărirea lui Dumnezeu, această sfântă biserică, care ea și o cetățue de pe virful unei coline dominează asupra orașului vostru.*)

Nuori grei și viscole amenințătoare au trecut preste ea în cursul timpului, dar zidită pe peatra cea tare a credinței, îngrită și întărită cu evlavie și iubirea noastră creștinească, ea presentă și astăzi un aspect măiestos, semnul biruinței, Crucea lui Cristos înălțând spre bolta cerească.

Vechimea bisericii creștine la noi la Români se reduce tocmai la originea noastră. „Credința noastră se vestește în toată lumea“, scrie Apostolul Pavel în epistola sa către Români. (C. I. v. 8). Ear Tertulian din secolul al doilea ne încredințează că pe atunci, între alte popoare, erau supuse credinței lui Cristos popoarele Ispanilor și Galilor, ale Sarmaților și Dacilor. În Dacia biserică înfrățind pe Români cu popoarele aborigene, le-a conservat esistența lor națională. Limba dulce a neamului nostru ea ni-a cultivat-o și păstrat-o din secolii depărtați, prin manuscripte și cărți tipărite. Unitatea limbei naționale se datorește unității bisericii române. Religia strămoșească este pecetea ce a însemnat urmele trecutului nostru. Prețutindenea și astăzi, în bisericile românești, cea mai mare parte, se întrebunțează acele cărți rituale, pe cari ni le-au tradus nemuritorii dascăli și ierarchi ai

bisericii ortodoxe române: Mitrofan, episcop de Huși, Damasce, episcop de Buzău, Grigorie, Cesarie și Filaret episcopi de Rimnic.

Tolerantă față cu alte confesiuni și indulgentă față de convingerile religioase ale altora, biserică ortodoxă română n'a căutat a face proselitism, dar s'a împotrivit ca prin silă să ni se schimbe legea, pentru-că precum sice Sf. Ioan Gură-de-aur: „Cunoștința de Dumnezeu este un dar, care se acordă omului și nu i-se împune ca o sarcină. Inspirând prin admirațiunea minunilor cerești respectul pentru comandamentele lui cele divine, el desaproabă voința ce e constrinsă prin forță, de a-l adora“¹⁾.

Cunoștința de Dumnezeu și adorațiunea lui consistă și se manifestă în spirit și în adevăr, căci „Duh este Dumnezeu, și cei-ce se închină lui, cu duhul și cu adevărul se cade să se închine“.

Adevărul este viața sufletului, este chiar eugentarea lui Dumnezeu, este aceea ce e frumos, este aceea ce e drept.

Omul ajunge la cunoștința adevărului prin raționament și credință. Din raționament s'au născut sistemele filosofice, din credință s'au născut sistemele religioase. Celea dintâiu se întemeiază pe autoritatea geniului, cele de al doilea pe autoritatea scripturilor.

„Autoritate a geniului, exclamă Aimé Martin, eu nu te primesc; mie îmi trebuie un dascăl fără rival, o vorbă fără contradicție, o autoritate înaintea cărei toate autoritățile să se închine. Aci oamenii îmi înfățișează Evangelia, și Dumnezeu îmi deschide comorile cugetărei sale, întipărite pe faptele sale“. Noi însă, cum zice Fénelon, nu cunoaștem îndestul Evangelia, nu-i cunoaștem maximele, nu-i pătrundem nicidecum spiritul; căutăm cu curiositate vorbele oamenilor și lăsăm pe ale lui Dumnezeu.²⁾

În evanghelie Iisus Cristos ne dă legea iubirei: „Poruncă nouă dau vouă ca să vă iubiți unul pe

*) Biserica gr. or. de astăzi în Beiuș s'a zidit la 1730 afară din oraș, pe un deal, de unde se zice: „biserica din deal.“

¹⁾ Discurs asupra martirului Vavila.

²⁾ Méditations sur l'Écriture.

altul³⁾ . . . „Iubiți pe vrășmașii vostri.“⁴⁾ Căci zice Sf. Apostol Pavel : „De aș vorbi în limbile omenestii și îngerești, ear' dragoste nu am, făcutu-m'am aramă sunătoare și chimval resunător. Și de aș ave prorocie, și de aș ști toate tainele și toată știința, și de aș ave toată credința cât să mut și munții, ear' dragoste nu am, nimic nu sunt.“⁵⁾

Credința ar rămâne o virtute curat speculativă, și nu ar fi virtute evanghelică, dacă caritatea sau dragostea nu i-ar da caracterul practic, căci „Credința fără fapte moartă este.“⁶⁾

Unde este credință adevărată, acolo caritatea este completă, care ne face să respectăm toate comandamentele divine, fără excepțiune. Chiar și față cu ereticii, eată cum trebuie să se compoarte credincioșii, după Sf. Grigorie Nazianzeanul : „Dacă cineva îi consideră pe eretici ca inimici, îi respinge și îi persecută, atunci el pierde niște suflete, pentru cari Iisus Cristos a murit. Să nu-i condamnăm, ci mai ales să le cedăm în lucruri de puțină importanță, pentru-ca să avem un bine mai mare, concordia . . . Armonia domină în Dumnezeu și în toată creațiunea ; oamenii trebuie să imiteze pe Creatorul, păzind între ei concordia ; și în puterea acestei condițiuni trebuie să existe popoare, cetățile și societățile.“⁷⁾

Astfel învață biserica ortodoxă de răsărit ; astfel sunt principiile bisericii lui Iisus Cristos, cu care el a zis că va fi în toate zilele până la sfârșitul veacului.“⁸⁾ Credincioasă păzitoare și propovăduitoare a învățăturilor lui Iisus Cristos, biserica ortodoxă română a răsbit prin toate vicisitudinile timpului. Deși asuprită și persecutată de către Cesarii păgâni, de oardele barbarilor, de Turci și de principii calvini, ea a rămas mireasă curată, sfântă și fără prihană a lui Cristos. Emancipată de sub jugul fanarioșilor greci și al ierarhiei sârbești, biserica ortodoxă română pretutindenea se bucură astăzi de independența și autonomia ierarhică, căci ajutorul și mântuirea ei dela Domnul a venit.

Drept aceea, fraților, rămâneți statornici în credința strămoșească, și țineți cu scumpătate tradițiunile bătrânilor, depărtându-vă de glasurile cele deșarte și de vorbele cele potrivnice.

Binecuvântat fie numele și memoria strămoșilor cari au întemeiat acest sfânt locaș. Binecuvântarea Domnului să fie peste voi cu darul și cu iubirea sa de oameni, totdeauna, acum și pururea. Amin !

Predică,

pentru Dumineca a XXIII-a după Rusalii.

„Intoarce-te în casa ta și spune câte ție-a făcut ție Dzeu.“ (Luca VIII. 39.)

Iubiților Creștini !

Atotbunătaea lui Dzeu cine o poate spune ? Mărirea Sa cea prea înaltă cine o va putea cunoaște de nu va socoti cele făcute, de nu vom cumpeni învățăturile și minunile cele de tot felul pe cari le sêvêrșia Iisus în fața poporului jidovesc, făcând multă milă cu bolnavii. Dacă stăm a cerca binefacerile arătate atât față de poporul Israilitean, dar mai ales cele vêrsate, cari ca și apa mării scaldă biserica noastră creștină, fraților și fiilor iubiți, cine este și nu va striga cu mine răpit de cuvintele rostului procului : „Cine e Dzeu mare, ca Dzeul nostru ?“ Și în acea clipă au nu buzele noastre, mintea, sufletul și cu toată virtutea noastră, au nu ne va răspunde noauê : „Tu ești Dzeu, care faci minuni !“ Da fraților creștini, acest simțământ înalt creștinesc se sălășluește întru inima noastră și ca într'un farmec ceresc înotând se perde cugetul creștinului în lumea cea mai de sus. Nu trebuie a ne mulțumi cu atâta numai, ci dacă un astfel de simțământ ceresc ne nutrește mintea și inima noastră, buzele noastre datorință cerească au a-și vesti din zi în zi mântuirea Dzeului nostru. Fraților ! „Vestiți întru neamuri mărirea Lui“. (Psalm X. C. V. 3.) Oh ! Și cine ar fi întru noi Creștinilor să nu vestească cu tărie pe Dzeu, cel-ce se arată față de neamul omenesc ca adevăratul Doftor trupesc și sufletesc ? Dacă de alungul și latul lumii se vestește numele și se vorbește de vrednicia unui doftor trupesc, care ne-a tămăduit de cutare-va boală, și dacă am ajuns noi Români a înălța și trece numele și a vrăjitorilor chiar peste hotare, cine ar fi fără de minte și să nu spună mărirea lui Dzeu ce se lucră „în ceri și pe pământ“ (Psalm C. XXXIV. 6.) în toată lumea ? Cine ?? „Să se lipească limba mea de grumazul meu, de nu-mi voi aduce aminte de Tine“. (Psalm C. XXXVI. 6.) Spre aceasta ne indeamă mintea noastră, ne mișcă inima și ne îndatorește legea și biserica noastră, dar deosebit și prea ales Iisus — dulcele nostru Mire vecinic — prin minunea sf. evanghelii de azi.

„Gata este inima mea Dzeule, gata este inima mea“ (Psalm LVI. 8.) a Te lăuda și vesti pe Tine Cristoase „eu sluga Ta, eu sluga Ta, (Psalm C. XC. 7.) credincioșilor mei ca înțelegând binefacerile ce le tinzi credinciosului Têu popor, și acesta lumii să Te binevestească, ca pe raza Tatălui.

Se incerc a vê învăța filor : Cum ? și pentru-ce au Creștinii se binevestească pe Cristos.

„Doamne ! Domnul nostru cât este de însemnat numele Teu în tot pământul“ ; (Psalm VIII. 10.) „în ce chip dorește cerbul spre izvoarele apelor, așa

3) Ioan XIII. 34.

4) Luca VI. 27.

5) I Corint. XIII. 1—3.

6) Iacob II. 26.

7) Grigorie Nazian. Orat. 14 p. 214. Orat. 12 p. 198.

8) Mat. XVIII. 20.

dorește sufletul meu spre Tine Dzeule!“ (Psalm XVI. 2.) pentru aceea nu pot a nu te lăuda și „spune numele Tău fraților mei,“ (Psalm XXI. 23.) Tu mă întărește, ca să Te pot binevesti cu putere multă.

Fraților! „Veniți de luați învățatură!“ (Psalm II. 12.)

* * *

Iisus Mântuitorul lumii, care n'a venit să-'i sluzească Lui lumea, ci El bunul să se jertfească pentru vieța și mântuirea lumii, după-ce mântui corabia de valurile turbate și viforul cumplit ce se ridicase pe mare, poruncind vânturilor să înceteze, și s'au liniștit numai la cuvântul Său, cu aceeași corabie vine Invățătorul și Doctorele în ținutul Gadarenilor, dincolo de Galilea. După minunea săvârșită pe mare, urmează semnul de pe uscat. Un bărbat oare-care din cetatea Gadar, astăzi satul Omchies, care era plin de diavoli, și-'i schimbaseră chipul și mintea sërmanului nenorocit, încât nici îmbrăcăminte numai purta, nu locuia în casă, ci afară de oraș în crepăturile pământului, în mormânturi cari la Evrei erau săpate în peatră. O soarte mai nefericită ca a aceluia nici că se poate alta, mai grea a se și cugeta; nu numai bolnav ci cuprins de diavoli, nu de unul sau de șapte ca Maria Magdalena ci de o mulțime, — fără număr. Acest nenorocit când vede pe Iisus strigă cu glas tare și dureros: „Ce este mie și ție Iisuse, fiul lui Dzeu celui de sus?“ Adecă cu alte cuvinte „lasă-mă în pace,“ adăugând: „Nu mă munci pe mine.“ (ib. 28.) Câtă desamăgire pe bietul om. Vedea sërmanul în Iisus pe omul de rënd, care de multe-ori ca să-'l poată ținea în pace, cei din jurul său cu lanțuri de fier îl legau, și cu obezi, ear diavoli cu puterea lor le sfărîmău și-'l chinuiau pe bietul om gonindu-se de d'avolul prin pustie. El crede că și Iisus îi va face așa, și ca să scape de acelea munci grele îl întimpină: „Ce este mie și ție?“ că poruncise Iisus duhurilor rele să-'l lase pe dënsul. Il întreabă de numele său, el răspunde: „Legeon“ (ib. 30.) adecă mulțime multă de diavoli. La Evrei se folosia cuvântul acesta spre a însemna o mulțime mare.

Cunoscând diavoli că Stăpânul cel Mare a dat de ei, care au știut de toate muncile cu cari au bătuit pe sërmanul nenorocit de frica și cutremurul Domnului i-L roagă să nu-i trimită în adănc, în mare, ear înțelesul adevărat pentru faptele lor în i a d. Diavoli plini de viclesug ca să scape de muncile iadului, dar totuș a face pagubi mari locuitorilor cetății, resculându-i asupra lui Iisus — roagă pe Mântuitorul a-le îngădui să între în turma de porci a orașenilor ce erau pascându-se în munți. Și au intrat diavoli în turma de porci și pornindu-se de pe țermuri în iezer, s'au inecat. Dacă orașul e Gadau după cum se susține, apoi lacul e marea Galilei.

Păstorii spăimântați aleargă în cetate și sate se spună stăpânilor lor paguba ce o făcu Iisus. Și au

venit oamenii din cetate la Iisus și au aflat pe omul dintru care eșise diavoli, și era acela deplin sănătos, și întreg la minte, șezând la picioarele Lui. A ședea la picioarele cuiva înseamnă a asculta învățăturile aceluia, sau a-i fi învățacel. Poporul cunoscând pe cel îndrăcit de mai nainte, ear acum văzându-l atât de plecat și ascultător de omul Iisus „sau temut.“ (ib. 35.) Auzind cum s'au făcut îndrăcitul sănătos, tot poporul era cuprins cu mare frică „și l'au rugat pe Dënsul tot poporul ținutului Gadarenilor, să se ducă dela dënșii“ (ib. 37.) Și intrând Domnul în corabie sau întors. Ear bărbatul însănătoșat, voia să meargă cu Dënsul, adecă a-i fi învățacel. Iisus însă nu-l primește pe el, grăind: „Intoarce-te în casa ta și spune câte ți-a făcut ție Dzeu; și s'au dus mărturisind prin toată cetatea câte i-au făcut Iisus lui.“

Privind această minune mare, făcută cu un bărbat din neamul unui popor de tot nemulțămitor, nu putem decât să strigăm cu prorocul: „Bună este mila Ta.“ (Psalm LXVIII. 17.) Ear' despre acea cetate: „O cetatea care n'au primit glasul, n'au primit învățatura, spre Domnul nu au nădărdit, și către Dzeu ei nu s'au apropiat.“ (Sofonie III. 1, 2.) Boierii poporului — cari sunt fariseii și cărturarii cei invidioși, în loc d'a se prosternă cu cel însănătoșat la picioarele lui Iisus desmântă poporul nu numai a nu-i asculta cuvintele Sale, ci să părăsească acele hotare. „Boierii ei, întru ea, ca lei îi râvnind, judecătorii ei, ca lupii Arabiei.“ (ib. 3.)

Sub chipul omului îndrăcit „legeonul“ ce bine se sub-înțelege creștinul nostru cel bolnăvit cu tot felul de păcate grele, cuprins de patimile cele urite cari întunecă înaintea lui ca să nu mai cunoască pe ziditorul său. Se gonește de diavolul prin pustia acestei lumi, rupând lanțul credinței creștinești, stricând obada rușinei și a fricei de Dzeu, cari trebuie să petreacă pe omul creștin în toată vieța sa. Astăzi nerușinarea și netemerea de Dzeu și de sfintele Sale așezăminte a ajuns la culme. Astăzi sunt de tot puțini acei creștini cari după primejdii grele, după toate primejdioase, și cari scăpând de sub mâna prigonoare a vrăjmașilor să dea laudă cu mulțumită lui Dzeu, să-'l binevestească pe Cristos ca pe singurul său apărător și scutitor. Câți sunt de aceia cari după o boală grea, îi auzi mărind și laudând puterea lui Dzeu care i-a tămăduit? Cine mai pomenește azi puterea și ajutorul lui Dzeu ca singurul mijloc prin care viează și se mântuește omul creștin? Cine fraților? Cine laudă cântând cu veselie în biserică: „Ajutorul meu dela Domnul cel-ce au făcut cerul și pământul.“ (Psalm C. XX. 2.) An nu toți creștinii cu o prea mică deosebire cred și susțin până azi că nu puterea lui Dzeu, nu slujbele preoților l'au tămăduit pe cutare de boala sa, ci curat vrăjitorii cu descântecel lor, pe cari noi astăzi îi prețuim mai mult și ne încredem mai mult acelora decât lui Dzeu și servitorilor altarului creștinesc. Nime nu aleargă la sf. biserică

după-ce i-a trecut primejdia, nime nu vine să dea mulțumită ferbinte lui D-zeu că i-a scăpat vieața și l'a scos din primejdia grea, care ca și sabia lui D-mocle spânzura numai de un fir de păr asupra capului său, și ajungea numai o aiurare de vânt și vieața i-s'ar fi curmat. Așa cu vieața, așa cu ori-ce interese lumești ale omului.

Nu pot uita iubiților și nu vă las nepomenită ziua de 15 Decembrie anul 1877. Când cu luarea Plevnei din mâna Turcilor marii dușmani ai creștinătății, dincolo la frații noștri Români, regele Carol — căpitanul cel Mare dela Plevna, intră în orașul București și ca un rege mândru de izbândirea frumoasă reputată numai cu puterea și ajutorul ceresc merge cu încredere spre capitoliul cetății, în dealul Mitropoliei, să mulțumească mai întâiu lui D-zeu, care împarte biruințele și apără cauzele drepte ale popoarelor, și numai după aceea trecu în casa țerii și le vorbi deputaților. (Gr. Tocilescu, Istoria Rom.)

Cine din noi nu vede în aceasta o binevestire a puterii lui Cristos cu care ajutor singur a biruit marele rege pe Turci. Ce binevestire și laudă mai aleasă s'a putut da lui D-zeu după biruința strălucită, decât ca aceasta? Rari sunt astfel de Domnitori, rar întâmpinăm astfel de creștini cari caută să mulțumească lui D-zeu la timpul său pentru puterea și ajutorul ce din veac și până în veac îl tinde neamului creștinesc.

Dar' vai de creștinii noștri de pretutindeni că pentru lucruri slabe lumești uită pe D-zeu. Gadarenii oameni spurcați și fărădelege pentru o turmă de porci înecată în iezor alungă pe Cristos din hotarele lor. Câtă orbire la acest popor! Nu vede, că precum acea turmă de porci s'a înecat în lac, tot astfel voit-a Domnul Cristos să le înece și spele păcatele acelor „legeoni“ de se prosterneau la picioarele Lui, după pilda celui fost îndrăcit, ear' acum întreg și sănătos, plin de Duhul curat, sfânt și înțelegător alui Cristos. În loc d'a binevesti pretutindenea puterea lui D-zeu arătată cu acel privilegiu, în lac d'a planta credința, nădejdea și dragostea către Doftorul cel Mare întâiu în casele lor, apoi în adunări în satele și orașele lor, toată Galilea și preste hotarele țerii lor, ei alungă pe Cristos. Vai ce minte stricată! Vai inimi rele și cătrănite!

Ici o cetate întreagă cuprinsă de duhul rău, cari nici nu vreau să știe de numele lui Cristos, nu voesc nici să-'L vadă în hotarile lor. După o minune atât de mare nici o recunoștință față de un așa mare binefăcător? Nu, că inimile lor s'au pus în slujba lumii, patimile și fărădelegile cetății nu îngăduiau nici a primi pe Iisus, dar' cum a și-'L mai binevesti, a-'l face cunoscut lumii. Un cas tocmai protivnic acestuia voiu arăta acum. Știm toți despre convorbirea lui Iisus cu muerea Samarineancă la fântâna lui Iacob. Acolo nu săvârși Domnul nici o minune, ci numai cu cuvântul învățând aduse pe acea muere de crezu Lui toate, îl recunoscu de adevăratul D-zeu. Și să te miri frate creștine că Iisus era Iudeu, și ei după prescrip-

tele legii lor n'avem nici un amestec cu Samarinenii și totuși pe lângă toată lăpădarea acestora, muerea se lăsa convinsă de Iisus și ca o binevestitoare alergă în cetate și răpită de cuvintele sfinte își uită chiar vatra sa la fântână. La vestirile pline de bucurie ale muierii, poporul ese din cetate și înțelegând din rostul Său sfânt — că de mântuirea lor le vorbește, nu l'au izgonit ca și Gadarenii, ci „l'au rugat să rămână la ei, și au rămas acolo două zile.“ (Ioan IV. 40.)

Dela această cetate, dela muerea Samarineancă și dela „Legeonul“ însănoțat luați pildă fraților „l u a ț i i n v ă ț ă t u r ă“ (Psalm II. 12) de primire alui Cristos întru inimile noastre, și de binevestire în casele, în satele, orașele și tot ținutul nostru, știind bine că alt preț pentru mântuirea și dăruirea noastră cu cele mai alese daruri, nu ne cere.

Desvêța-ți-vă a pomeni numele diavolului și ce durere și amărăciune mă cuprinde când aud în casele noastre pe toată clipa pomenindu-se numele de blăstemat de D-zeu și iubit de oameni al diavolului; fie în ris, ori glumă, fie în pace sau la sfadă, tot diavolul și earăși diavolul. Așa recurg creștinii la acest duh rău ca și pruncul ce dorește pieptul mamei sale. Trebuie să ne cuprindă pe toți mirarea fraților că omul ca creștin cu o lege atât de sfântă și bună ca a noastră să nu poată fi fără de a nu pomeni pe dracul. Pruncii noștri când încep a roști frumoasele cuvintele „tata și mama“ și d r a c u l e în gura lor. Și de unde aceasta? Dela tata și mama. Dela noi creștinilor! pentru-că de ne sculăm, cu dracul ne deschidem gura de apucăm la lucru cine poate număra într'o zi de câte-ori îl pomenim pe acest afurisit, așa la masă, așa până și în așternutul nostru și acolo nu-'l lăsăm nepomenit. În loc d'a mărturisii pe Cristos în casa noastră prin rugăciunna domnească: „Tatăl nostru“ și prin „credeul“ legii și bisericii noastre, chemăm pentru întărirea și sporirea în bine a trebilor noastre și de păzitor sufletului pe diavolul, care dacă a început a-'și face odată loc în inima noastră, ne „suce și schimbă mintea“ tot spre rău, cum scrie marele Vasile, și atunci în loc d'a spori în bine și fericire ne muncește atât în această lume, ear' în cealaltă sufletul ni-se leagă cu lanțuri și obezi și pe veci, pe veci ni-l muncește.

* * *

De sus din înălțime Părinte iubite caută spre moștenirea Ta, caută cu milă, privește cu milostivire spre această obște creștină, „legeoni“ în patimi și fărădelegi, cari pentru tămăduirea noastră cădem cu genunchii plecați spre mila și îndurările Tale: „Adormi patimile sufletului meu și către dimineața pocăinței ne ridică Cristoase.“ „Glasul meu auzi-l Doamne!“ (Psalm C. XVIII. 149) și precum odinioară numai cu cuvântul ai tămăduit pe „Legeonul“ de diavolii ce-'l munceau și i-ai înecat în mare, așa Cristoase al meu alungă pe diavolul care sub chipul feluritelor patimi se ascunde în inimile noastre și ne muncește; eartă-mă să Te rog cu S. Vasile: „Depărtează-l din

minte, din suflet, din inimă, din rărunchi, din simțiri și din toate mădulările noastre, ca curați la minte să rămânem, cu inimă și voie slobodă într'un gând pe Tine în toată viața noastră să te mărturisim, pentru mărirea sfântului și închinatului Tău nume. Amin!

J a b a r, 15/28 Octomvrie 1901.

Ioan Nicorescu,
preot, gr. or. rom.

Organizația școlilor noastre.

(Continuare.)

Prin câte materii de învățământ prezentăm copiilor cele mai mari crime, persecuții și mășcări! Câte materii nu se propun în buna credință, că prin acele sporim capitalul intelectual și moral al băieților, pe când de fapt cultivăm viciile, ura, răsbunarea și păcatul.

Să luăm de pildă chiar biblia, studiul moralei.

Adam și Eva creațiuni ale lui Dumnezeu, după chipul și asemănarea sa, nu vor să înțeleagă și cunoască sentimentul de recunoștință, ei nu se supun divinului lor creator.

Cain ucide pe fratele său, ear' Iosif este vândut de frații săi.

Istoria apoi este și mai vastă și bogată în exemple de crime, acte de ură, răsbunare și vërsare de sânge.

Sub impresia acestor exemple se formează inima și sentimentul noului om.

Eată considerațiuni, cari ne fac să cerem revizuirea planului de învățământ.

5. Plan de lecțiuni.

După revizuirea planului de învățământ, ni s'ar impune arangearea materiei și împărțirea ei în anumite lecțiuni; nu altcum și arondarea acelor lecțiuni pe anumit timp și cu considerare la explicare, aplicațiune și eserciții, apoi și împărțirea timpului necesar pentru citirea și corectarea în clasă a lucrărilor scripturistice, cu un cuvânt se compune elaborarea unui plan de lecțiuni, în care să se stabilească și metoda tratării și să se indice și autorii demni de consultat.

O asemenea salutară dispozițiune, prin care am împărți așa zicând pe cântar materia și am indica și modul ei de predare, ar înlesni mult progresul școlilor noastre.

6. Mijloace corăspunzătoare.

a) Manuale.

Perfecțiunea mijloacelor de învățământ se impune atât corpului didactic, cât și în special autorităților școlare.

Special manualele școlare ar trebui să ne preocupe mai mult, atât pe noi cei dela breazda practicei școlare, cât și pe cei cari cunosc teoria celor mai noue reforme școlare.

De câte-ori nu vedem în școale manuale lucrate numai superficial, aglomerări a materialului fără nici un plan, rost ori ordine, cari nu satisfac cerințelor practice și necesităților de viață.

Învățământul va fi practic nu numai atunci când va satisface cerințelor de viață, dar' special și atunci când vom preda numai atât, cât sunt elevii capabili a cuprinde și înțelege.

Spre a întruni un manual condițiunile de adevărat progres, trebuie lucrat cu zel și abnegațiune.

Impulsul trebuie să vină de sus, încuragiând și angajând pe cei dela brazda practicei școlare, nu altcum și pe cei cari cunosc teoriile principiilor didactice, ca *ăst-mod cu lumini unite să se lumineze calea progresului nostru*, dându-ne *ăst-mod* un ce perfect, atât în ceea-ce privește stilul, cât și arangearea materii în conformitate cu principiile psihologico-didactice.

Ven. Consistor să binevoiască a publica concurs pentru cele mai bune manuale, sub aceste condiții:

a) Autorilor să li-se dea termen de un an, spre a avè timp pentru o lucrare conștiențioasă;

b) Comisia censoratoare, compusă din profesorul de pedagogie și mai distinși și practici învățători să censureze manualele într'un an, spre a putè face esperiență introducându-l și în practică, ca *ăst-mod* să-și poată face conștiențios observările;

c) Manualele să apară cel mult până la finea lui Mai, ca corpului didactic să i-se deie posibilitatea de a le studia și a se convinge, cari sunt mai conducătoare la scop.

Avënd *ăst-mod* un manual corăspunzător, autoritățile noastre să-l imprimeze, punându-l în circulațiune numai cu prețul care a necesitat tipărirea lui, prin ce s'ar face mari servicii causei, atât prin înlesnirea procurării manualelor de cari se duce lipsă în atâtea școale, cât și în special prin introducerea uniformității în învățământ, care se discută și reclamă atât de mult.

Avënd toți același manual, ne-am putè comunica mai cu înlesnire ideile și experințele, contribuind *ăst-mod* în mod însemnat la ameliorarea edițiilor ulterioare.

(Va urma.)

O aniversare.

Joi preoții cari au absolvat Seminarul diecesan din Arad înainte cu 15 ani s'au întrunit pentru a serba acea zi. Dintre 22 de inși au venit la Arad 14; 3 au murit în acești 15 ani, ear' cealalți s'au scusat că dintr'un motiv ori altul n'au putut veni.

Numele celor veniți este: T. Magier, C. Lazar, T. Oprean, I. Ștefănuț, Dr. I. Petran, A. Iancu, P. Pinteș, V. Pantof, I. Iercan, G. Molnar, At. Suciș, I. Petrilă, V. Petrovici și G. Braja.

Ei s'au întrunit dimineața la 9 oare în Seminar, unde s'au constituit și au hotărât programul sêrbării. Păr. T. Magier a ținut o disertație, foarte instructivă și luminată.

despre nazariuși asupra căreia s'a discutat apoi.*) La discuție a luat parte și direcotrul Seminarului C. S. dl Roman Ciorogariu. La 11 oare s'a s'rbat în catedrală un parastas, în amintirea a trei profesori și a trei colegi decedați. A pontificat C. Sa dl Roman Ciorogariu, asistat de d-nii I. Iercan și T. Oprean.

După parastas s'au dus să prezente omagiile P. S. Sale dlui Episcop, care li-a fost și profesor și director seminarial. Aci a vorbit Dr. I. Petran. P. S. Sa 'i-a primit cu multă dragoste. S'au prezentat d'asemeni la actualul director al Seminarului și fostul lor profesor, C. S. Roman Ciorogariu, unde a vorbit păr. T. Oprean. A avut loc o scenă mișcătoare la întvederea dascălului iubit cu elevii săi cari au format elita seriilor de absolvenți ai institutului nostru. Lacrimi au stropit bucuria revederii, sfințind curăția sufletelor.

Au prânzit apoi cu toții la „Milleniu“, ear' după amezai au urmat discuțiile întrerupte (despre nazariuși) mai apoi dl C. L a z a r a disertat despre tema: „C u m s ă n e a p ă r ă m S i o n u l ?“

Seara a fost banchet la „Milleniu“, unde afară de iubilanți au fost invitați și au participat Dr. N. Oncu, protosincolul I. Pap, R. Ciorogariu, G. Purcariu, S. Raicu, V. Goldiș, Russu Șirianu, S. Secula, Tr. Vățan, mai mulți preoți și învățătorii Ștef, Vancu și Moldovan. Intăial toast l'a ținut C. Lazar pentru P. S. Sa episcopul Goldiș.

Seria toastelor a durat în mijlocul unei animate petreceri până la miezul nopții.

S'a espedat o telegramă de omagiu P. C. Sale dlui V. Mangra, luminatul și mult iubitul fost profesor al iubilanților.

Cestiuni tipicale.

Când sub titlul de mai sus, s'au făcut în coloanele „Bisericeii și Școlaei“ întrebările: care aghiasmă se celebrează în ajunul Botezului Domnului și care glas se cântă în Dumineca Vameșului și a Fariseului, — am simțit o mare bucurie, fiind în firma speranță că eroarea ivită în multe locuri despre începerea Triodului exclusiv numai cu glas 8, se va corege prin deslegarea întrebărilor din cestiune. — Am așteptat demult punerea pe tapet a acestor întrebări, dar aceasta nu a făcut-o nimenea până la părintele Ioan Nicorescu pentru ce și merită toată lauda.

Eu încă aș fi făcut de mult aceste întrebări, cu deosebire cea despre glasul începerii Triodului, dar fiindu-mi pana din zile vechi, m'am temut că-și va da în capete cu vr'una mai noauă. — Și în adevăr de ceea-ce m'am temut n'am nici scăpat. Parochul Ioan dela Crișul Alb pentru deslegarea acestor întrebări din parte-mi în Nr. 26 al acestei foi, mă invinovățește aspru zicându-mi: că cu celea zise de mine cade aksioma de aur: „Obiceiul e mai mare decât legea.“ — Cu toate acestea ca întregire la cele zise de mine în Nr. 26 al acestei foi, cu permisiunea Onoratei Redacțiuni, imi iau libertatea a mai reveni asupra acestor 2 întrebări, făcându-mi și observarea următoare:

Când părintele Ioan Nicorescu a pus în publicitate întrebările tipicale din cestiune, cuget că n'a fost condus de dorul de a cunoaște datinile particulare a fie-cărei comune bisericestii din diecesă, ci doară observând astfel de datini, bunăoară că într'o biserică la Dumineca Vameșului se cânta gl. 8, într'alta poate că glas 1—5, prin deslegarea acestor întrebări a voit a delătura astfel de anomalii din biserică noastră dreptmăritoare, și prin delātu-

*) Vom avé plăcerea de-a publica într'un recent număr al revistei noastre aceeași disertație.

rarea acestora a readuce uniformitatea dorită. Pătruns de această convingere am deslegat și eu numitele întrebări, zicând la prima întrebare, cum-că: în ajunul Botezului este a se s'evărși aghiasma mare conform prescriptelor Mineiului. Am zis apoi, nu neg, și aceea: dacă cineva nu ține cont de prescriptele acelu Mineiu, are se facă aghiasma cea mică.

Despre aceea însă cum-că în ajunul Botezului s'ar s'evărși undeva aghiasma mică în toată vieța mea n'am auzit, cu atât mai v'ertos să o fac eu aceasta; căci eu ca preot de 36 ani am făcut totdeauna aghiasma mare, însă nu noaptea sau în aurora dimineții ci la timpul prescriis între orele 12—1, umblarea cu Crucea în parochia mea de 120 case am început-o la o oară și am finit la oarele 4; în cari case umblu în persoană, și de ași avea parochie mai pe atăta ași umbla până la oarele 8 noaptea.

Parochul Ioan vine a-mi atrage atențiunea zicend, că dacă s'ar accepta cele zise de mine despre aghiasma mică ar fi în defavorul parochiei Vădașu și a jurului. — Fie sigur însă parochul Ioan că eu ținându-mé strict de prescriptele Mineiului aceasta nu o fac, ci la timpul potrivit s'evărșesc de comun aghiasma mare, și precum o fac eu aceasta, tocmai așa o fac și preoții mei colegi din jurul Vădașului.

Acum vin a interpela și eu pe parochul Ioan, că oare Dumniul nu comite eroare călcând chiar atât datina cât și legea, când afară de timpul prescriis de Mineiu, și anume la 4 oare după miezul nopții, în biserică d-lui sună întreitul clopotelor la sfințirea apei; când poporul poate că doarme mai bine? Din bătrâni datina umlării cu Crucea a fost după amezăzi până târziu noaptea, aceasta se adeverează și prin luminile ce și azi țin credincioșii în mâni pe unele locuri la s'rutarea sf. Cruci. Și earăși se cuvine oare ca noi chiar în aurora dimineții să începem umblarea cu sf. Cruce fiind eschisă astfel și ajunarea îndatinată din secolii la poporul nostru, și la care și azi ține cu mare pietate? Zice parochul Ioan că poporul nu e plecat la ajunare; oare pentru voia ori chiar cerbicia poporului se cuvine noauă preoților a călca așezemintele sf. părinți și chiar canonul 380 care prescrie ajunare pentru numite zile? Unde e uniformitatea când la mine sună și dă semn întreitul clopotelor pentru sfințirea apei la 1/2 1 p. m. eară în comuna par. Ioan la 4 oare a. m.? Toate aceste datini acceptate și chiar practicate nu pot fi decât în defavorul parochiei parochului Ioan și a parochiilor din jurul d-sale. Înă la aceste probabil că-mi va răspunde parochul Ioan „Obiceiul e mai mare decât legea.“ Adecă după d-sa a călca legea pentru obiceiul nu înseamnă nimic! Eu am auzit că într'o comună în ziua de Paști se cântă fericirile! Oare acest obicei să se introducă și aiurea, ori să se delătore?

În cât privește întrebarea a 2-a despre glasul începerii Triodului, cele zise de mine în Nr. 26 al acestei foi le susțin și mai departe întru toate, și combat afirmațiunea parochului Ioan cum-că la Dumineca Vameșului și a Fariseului ar fi de regulă glas 8 numai. Despre aceasta cum-că la Dumineca Vameșului și a Fariseului ar fi exclusiv numai glas 8, Triodul la care parochul Ioan atât se provoacă, nici o amintire nu face ci din contră la tipicul fericirilor din aceeași zi respinge gl. 8 zicend apriat: „p r o c h i m e n u l g l a s u l u i c e s e v a f i n t ă m p l a“ și nici decum glas 8. Cum-că aceasta e în adevăr așa vin a convinge pe onorații cetitori cu următorul exemplu: Când Paștile cad din 25—31 Martie, atunci între Botezul Domnului și Dumineca Vameșului este o Duminică (dar pot fi și 5.) La Dumineca aceea care e chiar a 33-a după Rusalii ținend cont de ordinea glasurilor conform tipicului cade totdeauna glas 8. Acuma în Dumineca următoare începându-se Triodul și respective fiind Dumineca Vame-

șului și a Fariseului, după parochul Ioan earăși am avea a cânta glasul Duminecei trecute adecă al 8-lea, ce eu din parte-mi nu aflu a fi corect.

Zice mai departe parochul Ioan într'alt loc, că ridicol este când Apostolul cu glasul prochimenului său, în timpul Triodului se bate în capete cu glasul octoichului din strănă. Cu aceasta și eu sunt de acord, dar aici nu e vina noastră ci acelor care au întocmit Apostolele de preste an, și au comis greșală dând prochimenului alt glas contrar tipicului Triodului. Aici fie-mi permis și mie a pune o întrebare On. public cetitor, anume: când între Dumineca după Botez și Dumineca Vameșului sunt încă 4 Dumineci, cari apostole sunt a-se ceti, presupunând totodată că apostolul zilei acelor Dumineci și din sinaxariul lunei sunt lăsați afară?

Cu acestea cugetând că chestiunea e destul de lămurită, eu din parte-mi închei chestiunea tipicală pentru totdeauna; căci în cestiuni tipicale avem să ne ținem strâns de ce dictează cărțile sfinte bisericesti, ear nu de citațiuni și proverbe fie acelea în ori-ce limbă vor fi. Pentru-că tot ce-i afară de tipicul bisericesc eu le consider de nula.

Vădaș, luna Octombrie 1901.

Moise Marchișiu.

Convocare.

Despărțământul prot. Șiria, al reuniunii învățătorilor gr.-or rom. din protopresb. arădane I—VII, și-va ține proxima ședință Mercuri în 24 Octomvrie (6 Nov.) la școalele centrale din Șiria.

PROGRAMA:

1. Dimineața la 8 ore asistare la chemarea Duhului Sfânt. 2. Prelegere practică din „fizică“ ținută de inv. I Bogdan. 3. Cuvânt de deschidere presidial. 4. Reflexiuni asupra prelegerii ținute. 5. Raportul biroului. 6. Executarea concluserilor adun. generale. 7. Discuțiuni asupra cestiunilor școlare. 8. Estragerea inv. usuale la temele din „Religie.“ 9. Propuneri și interpelări. 10. Fixarea proximei adunări. 11. Incheiere.

Șiria, la 4/17 Octomvrie a. c.

Alexie Doboș, președinte.

Reuniunea învățătorilor români dela școalele populare confesionale ort.-rom. din protopopiatele arădane I—VII
Despărțământul protopresbiteral al Aradului.

Conformându-ne dispozițiunilor §-23 al statutelor, convocăm pe toți membrii despărțământului și pe toți binevoitorii și spriginitorii învățământului, la prima conferință din anul adm.-curent, care se va ține în comuna Pecica-română Vineri în 25 Oct. (8 Noemvrie în ziua Sftului-Dimitrie), când se va serba jubileul de 50 de ani a vrednicului învățător Ioan Ardelean.

PROGRAMA:

1. La 8 și jum. ore a. m. participarea la S-ta liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea conferinței și bineventarea oaspeților.
3. Constatarea prezențelor și înscrierea membrilor noi.
4. Invitarea și bineventarea iubilantului.
5. Raportul presidiului.
6. Disertațiuni.

Pausă.

7. Prelegere practică cu școlarii ținută de învățătorul Ștefan Roja.
 8. Statuturile societății mortuare și înscrierea de membri la aceea.
 9. Proiect în chestiunea manualelor școlare.
 10. Statuturile societăților de ajutorare și luarea dispozițiunilor necesare privitor la înființarea atâror reuniuni.
 11. Discuțiuni didactice și metodice.
 12. Înscrierea membrilor la secția de apicultură.
 13. Raportul cassarului și bibliotecarului și luarea dispozițiunii necesare.
 14. Propuneri și interpelări.
 15. Defigerea locului pentru proxima conferință.
 16. Alegerea comisiunii pentru autenticarea protocolului.
 17. Incheierea conferinței.
- A r a d, la 20 Octomvrie 1901.

Ioșif Moldovan,
președinte.

Ștefan Roja,
secretar.

Se convoacă învățătorii din tractul Boroșineului la ședința de toamnă care se va ține în comuna Șicula la școala învățătorului Gerasim Balint, pe ziua de 30 Octomvrie st. n. pe lângă următorul:

PROGRAM:

1. Chemarea Duhului Sfânt.
2. Prelegere practică ținută la școala învățătorului Gerasim Balint, conform planului și ordului orelor.
3. Cuvânt de deschidere rostit prin președinte.
4. Critică asupra prelegerii.
5. Pertractarea actelor intrate dela biroul reuniunii generale de sub N-rii 228/901 și 241/901.
6. „Ocupațiunea oamenilor“ disertațiune de N. Petrescu, învățător în Apateu.
7. Raportul cassierului.
8. Raportul bibliotecarului.
9. Raportul controlorului.
10. Incassarea taxelor restante și curente dela membrii reuniunii despărțământului.
11. Propuneri și interpelări.
12. Defigerea locului și timpului ședinței viitoare.

Ză r a n d, la 24 Octomvrie a. c. st. n.

Lazar Opresan,
președinte.

David Balint,
notar.

D I V E R S E.

* *Dar sfintei biserici.* Din jos subscrisul convenind adese-ori cu stimabila familie Barbura și Berthe, comercianți de frunte din Aradul-nou, cari cunoscând lipsele sfintei noastre Maicei noastre biserici, mai vârtos în timpul acesta critic de despărțirea ierarhică, în care am escontentat Sêrbilor o sumă enormă pentru S-ta biserică, — în urma căroră M. St. Doamnă Isabela fiica amintitului domn Emanuil Barbura român de naștere, și cetățean brav, soția dlui Berthe și mama doamnei notărese Aurelia Altman din Fenlac, au donat sfintei noastre biserici un policandru mare de sticlă, foarte pompos în valoare de 150 coroane.

Pentru care marinimoasă faptă creștinească, primească mult St. Doamnă și familie mulțamita noastră în numele poporului român fenlăcan.

Pronia divină binecuvintează în dipticonul viilor această faptă creștinească și răsplătire cerească dăruiește amintitei familii, care faptă este spre înfrumusețarea sfintei biserici și preamărirea casei Dumnezeuului ceresc. Fenlac, la 11/24 Octomvrie. Moise Babescu, paroch.

* **Calitățile cântării bisericești.** — Din ființa și menirea cântării bisericești urmează de sine calitățile ei. Dacă cântarea bisericească este expresiunea inimei emoționate de credință vie și de pietate adâncă, dacă ea nu este alta nimica decât rugăciunea trecută în poezie și muzică, apoi trebuie să se distingă prin demnitate solemnă, prin simplitate, liniște și prin serioșitate sfântă. Formele de melodii profane, teatrale nu stau în acord cu demnitatea și serioșitatea cea sfântă a simțământului religios, precum și cu ființa fundamentală a cântării celei sfinte. Cântarea trebuie să se miște într-o melodie simplă, lină, ușoară și naturală, căci numai astfel devine ea populară și limba ei simbolică înțelegibilă, influențând cu putere asupra inimei omului. Așijderea se cere dela cântarea bisericească, ca melodia ei să steie în acord cu textul și însemnarea lui, ca plinătatea și modulațiunea, înălțarea și coborirea tonului să se determineze de cuprinsul cântării, de idea și simțământul, care se exprimă prin el. Din această cauză trebuie la cântare să se înțeleagă textul. Numai o cântare ca aceasta este deamă de cultul creștin, numai o astfel de cântare este potrivită, de a produce edificare. De mare însemnătate este executarea cântării, și în privința aceasta e de observat, că numai acela va cânta bine, care nu cântă numai cu vocea, dară și cu inima credincioasă, fiind pătruns de cuprinsul cântării. În privința aceasta se cere, ca cântarea să nu se execute prea repede, neînțelegându-se textul, dară nici prea rar, într'un ton trăgător și greoi. Aceasta ar sta în contradicție fundamentale a cântării, precum și în contradicție cu spiritului credinței creștine. Apoi se cere, ca cantorul să nu încorde vocea peste fire, să nu producă strigare căci prin acesta se vatămă simțământul religios al credincioșilor. Pe momentul acesta din urmă biserica din vechime a pus deosebită cumpeună, ordonând, ca cei-ce cântă în biserică „să nu silească firea spre strigare“ (can. 75 al sin. VI. ecum.), ci să întrebuițeze vocea lin și cu moderațiune.

* **Bibliografie.** În editura Tipografiei și librăriei diecesane din Caransebeș a apărut: **Catechismul**, IV parte de religiune pentru școlaele populare, — Aprobat de Ven. Consistorii gr.-or. române din Arad, Caransebeș și Oradea-Mare, — de Petru Barbu. Ediția III. — Conține: Credința, iubirea și speranța creștină. Adaus: A) Elemente de liturgică. B) Rugăciuni din Statutul Organic despre „Parochie.“ C) Rugăciuni la sf. Mărturisire și Cuminăcătore. — Preț 10 fil.

În editura librăriei Cincru, Brașov a apărut „**Geografia comitatului Brașov**“ precedată de elementele introductive în geografia universală pentru școlaele populare, anul al III-lea de școală, de Ioan Darius, Cu mai multe figuri intercalate în text împreună cu mapa comitatului.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de preot la parochia gr.-ort. rom. din **Basarabasa** cu filia **Brotuna**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Dotățiunea se compune: din pământ parochial, bir preoțesc, stole și casa parochială cu grădină, prețuite în suma de 255 coroane; eară întregirea dotăției preoțești

din vistieria statului, pentru preot fără 8 clase s'a pus în curgere în suma de 345 coroane respective 545 coroane.

Parochia fiind de clasa a III-a, dela recurenți se recere calificațiunea prescrisă în Regulamentul congresual pentru parochii.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recursurile adresate comitetului parochial concernent ajustate cu documentele prescrise subscrisului protopresbiter în Hălmagiu (Nagy Halmagy) până la termenul susindicat, ear' până la alegere să se presinte în S-ta biserică în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **IOAN GROZA**, m. p. ppresbiterul Hălmagiului.

—□—

În conformitate cu înalțul decis consistorial N-rii 4423 și 4682 ex. 1901, pentru îndeplinirea parochiei vacante din comuna **Petirș**, protopresbiteratul Lipovei, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu această parochie sunt:

1) Una sesiune parochială, constătătoare din 30 jug. pământ, parte arător, parte fânaș. 2) Birul și stolele usuete dela 60 de numere de case, precum și întregirea dela stat de după calificațiunea personală a alegândului paroch.

Recurenții sunt avisați: ca recursurile lor, instruite cu documentele de calificațiune pentru parochii de cl. III. și adresate comitetului parochial din Petirș, până la termenul susindicat, să le subștearnă subscrisului protopresbiter în Lipova (B. Lippa) precum și cu observarea Ș-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, în vre-o Duminică ori sârbătoare, să se prezenteze în S-ta biserică din Petirș, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale. **Petirș**, la 7/20 Oct. 1901.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **VOICU HAMSEA**, protopresbiter.

—□—

Neprezentându-se nici un recurent la primul concurs, pe baza decisului Ven. Consistor Nr. 2613 ex. 1901, se publică prin aceasta din nou concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea parochiei din **Toracul-mare**, devenită vacantă prin răposarea parochului Iosif Secoșan.

Venitele acestei parochii constătătoare din una sesiune pământ arător, birul și stolele usuete, computate fiind de Prea Ven. Consistor la 1600 cor., dela recurenți se recere calificațiune pentru parochii de clasa primă. Dările publice le va supoiă alegândul paroch.

Văduva preoteasă se bucură de dreptul vidual asigurat prin Ș-lui 8 al Regulamentului pentru parochii până la 6/19 Februarie 1902, ear' alegândul paroch este obligat a-i da până atunci jumătate din toate beneficiile parochiale.

Recursurile ajustate după cerințele Regulamentului și adresate comitetului parochial, sunt a se înainta în termenul de sus la P. On. oficiu protopresbiteral gr.-or. rom. în Nagy-Komlós, (comitatul Torontal.) Reflectanții vor ave să se presinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în S-ta biserică spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Din ședința comitetului parochial ținută în Toracul-mare la 16/29 August 1901,

Paul Tempea,
pres. com. par.

Petru Avrămuț,
not com. par.

În conțelegere cu mine: **PAUL MIULESCU**, protopop și inspector școlar.